

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen samt 3 § i lagen om registerförvaltningen.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen ändras så att häradsämbe-tessystemet avvecklas fr.o.m. ingången av år 2008. Det föreslås att häradsämbetena indras och att den gemensamma personalen vid ämbetsverken överförs till polisinrättningarnas, utökningsverkens, åklagarämbetenas samt magistraternas tjänst. Häradsindelningen skall dock tillsvidare bestå som grund för den statliga lokalförvaltningens områdesindelning. Därtill föreslås ändringar i lagen om registerförvaltningen vilka förorsakas av avvecklandet av häradsämbe-tessystemet.

Samtidigt föreslås ändringar i lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen samt i lagen om registerförvaltningen, vilka förorsakas av att vissa uppgifter överförs från inrikesministeriet till finansministeriet vid ingången av år 2008.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2008.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Häradsämbetena inledde sin verksamhet den 1 december 1996. Polisinrättningarna, utökningsmyndigheterna, åklagarväsendet och magistraterna har verkat inom häradsämbetena eller som fristående ämbetsverk inom häraderna. Det finns 90 härad, av vilka det finns fristående ämbetsverk inom 13 härad. De gemensamma uppgifterna inom häradsämbetet består i praktiken av avdelningarnas administrativa uppgifter och stödfunktioner såsom administration av lokaliteterna och det gemensamma anslaget. Den gemensamma personalens uppgifter har, förutom de administrativa uppgifterna och stödfunktionerna, bestått av de olika avdelningarnas uppgifter. Ur häradsämbetenas gemensamma anslag har man betalat bl.a. hyran för äm-

betsverkets lokaliteter, kostnaderna för fast telefonanslutning, personalhälsovården, lönerna för den gemensamma personalen samt kontorsutgifter.

Verksamhetsområdet för häradsämbetenas avdelningar har expanderat kraftigt. Från början hade endast polisen en enhet i varje härad. I detta nu finns 14 åklagarenheter och 24 magistrater. Fr.o.m. den 1 januari 2008 finns 22 utökningsenheter. Som en följd av detta har endast 11 häradsämbeten flera än en avdelning efter den 1 januari 2008. En reform gällande polisdistrikten är under beredning och målsättningen är att det skall finnas 24 polisdistrikt. I praktiken innebär detta att man skulle ha mer än 50 häradsämbeten utan en enda avdelning vid ingången av år 2009, vilket lämnar häradsämbe-tessystemet utan reell funktion.

Häradsämbetet har varit den viktigaste samarbetsformen inom den statliga lokalförvaltningen. På senare tid har man till stor del övergått till att använda servicecentraler, vilket möjliggör ett bredare samarbete än häradsämbetessystemet. Man har utvecklat myndigheternas samservice genom lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007), som trädde ikraft den 1 april 2007. Samservice bereder möjlighet till ett bredare samarbete än systemet med häradsämbeten.

Det föreslås att häradsämbetessystemet avvecklas från ingången av år 2008. Det vore i varje fall ändå nödvändigt att avveckla häradsämbetessystemet från ingången av 2009. Ett tidigare avvecklande av systemet underlättar en anpassning till en eventuell nedgående trend samt även fördelningen av anslag och personal till ämbetsverken. Den gemensamma personalens ställning skulle även försvåras om avvecklandet av häradsämbetessystemet skedde först vid ingången av år 2009.

Enligt förslaget till ändring av lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen skall bestämmelserna om lagens syfte och tillämpningsområde i ändrad form samt bestämmelserna om häradsindelningen bibehållas. Lagens syfte och tillämpningsområde definierar även häradsindelningen, vilket är anledningen till att dessa bibehålls, fastän själva häradsämbetessystemet enligt förslaget avvecklas. Häradsindelningen är för ögonblicket den enda gemensamma nämnaren för lokalförvaltningens områdesindelning. Därutöver utgör häradsindelningen en teknisk bas för polisens, utskökningsmyndigheternas, åklagarämbetets samt magistraternas områdesindelning och därför behövs den fortsättningsvis.

Avsikten är att utreda behovet av samt formen för en häradsindelning eller annan lokal områdesindelning i framtiden. Områdesindelningen kommer att förenhetligas så att myndigheternas verksamhetsområden motsvarar varandra eller så att större områden består av hela mindre områden. Behovet av de bestämmelser som förblir i kraft omprövas i ett senare skede av den nyinledda reformen av regionförvaltningen och när lokalförvaltningens reformprojekt, såsom t.ex.

PARAS-projektet och den arbetsgrupp som utreder den statliga lokalförvaltningen, har framskridit och reformernas effekter på lokalförvaltningen har klarlagts.

Det föreslås att 4-7 § upphävs. I 4 § föreskrivs om häradsämbeten, inrättandet av olika enheter i dessa samt om ämbetsverkens servicecentraler. Upphävandet av paragrafen innebär att häradsämbeten indras. Samtidigt förfaller det statsrådsbeslut om ämbetsverkstyperna som givits med stöd av paragrafen. I lagens 5 § föreskrivs om samarbete mellan ett häradsämbetes enheter och de fristående ämbetsverken samt om handhavandet av uppgifter inom ett annat härads område. Då häradsämbeten indras, upphör behovet att reglera samarbetet. De behövliga föreskrifterna om samarbetet finns i de bestämmelser som gäller polisens, utskökningsmyndigheternas, åklagarväsendets och magistraternas uppgifter och administration. I 6 § föreskrivs om häradsämbeten och dessas enheters administrativa ställning. Behovet av denna reglering upphör då häradsämbeten indras. I 7 § finns ett bemyndigande att utfärda förordning om häradsämbeten. Detta bemyndigande blir obehövligt då häradsämbeten indras. Då bemyndigandet att utfärda förordning upphävs, upphör också förordningen som givits med stöd av bemyndigandet att gälla.

I den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen anges att häradsämbetenas gemensamma personal med stöd av lag skall förflyttas till polisinsättningarnas, utskökningsverkens, åklagarämbetenas och magistraternas tjänst.

Det föreslås att 1 § 2 mom. ändras så att tillämpningsområdet preciseras till att gälla bestämmandet av områdesindelningar i stället för organiseringen av tjänsterna och att de myndigheter som sköter de allmänna förvaltningsuppgifterna är magistraterna. I den nya situationen skulle den gällande bestämmelsen vara vilseledande.

I lagen föreslås även de ändringar som föränsades av revideringen av uppgiftsfördelningen mellan inrikesministeriet och finansministeriet. Enheten för regional- och lokalförvaltning vid inrikesministeriets avdelning för utveckling av regioner och offentlig förvaltning har hand om bl.a. beredningen av beslutet gällande häradsindelningen. Avsik-

ten är att enheten för regional- och lokalförvaltning skall överföras till finansministeriet från ingången av 2008 i enlighet med regeringsprogrammet.

I 3 § 1 mom. i lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen föreslås en ändring genom vilken beredningen av häradsindelningen överförs från inrikesministeriet till finansministeriet. Överföringen av uppgifterna är en del av revideringen av uppgiftsfördelningen mellan inrikesministeriet och finansministeriet.

Bestämmelserna i 3 § 1 mom. i lagen om registerförvaltningen föreslås ändras så att omnämmandet av att magistraterna arbetar vid häradsämbetena eller som fristående ämbetsverk utgår till följd av att man frångår häradsämbetessystemet. Magistraternas verksamhetsområden skall dock även i fortsättningen basera sig på häradsindelningen, sålunda att en magistrats verksamhetsområde består av ett eller flera härad. Till denna del föreslås att bestämmelsens ordalydelse görs klarare.

De föreslagna ändringarna i 3 § 3 mom. är nödvändiga för genomförandet av omorganiseringen av uppgifterna mellan finansministeriet och inrikesministeriet. Rätten att utfärda förordning om magistraternas placeringssort och enheter överförs från inrikesministeriet till finansministeriet.

2 Propositionens konsekvenser

Organisatoriskt innebär indragandet av häradsämbetena att polisen, utskökningsmyndigheterna och magistraterna blir fristående organisationer. Åklagarämbetet har redan den 1 april 2007 skiljts från häradsämbetet genom lagen om häradsåklagare (1317/2006), och i fråga om utskökningsmyndigheterna sker detta den 1 januari 2008 med stöd av nya utskökningsbalken (705/2007). Varje enhet skall utgöra ett fristående ämbetsverk efter indragningen av häradsämbetena. Häradsämbetenas servicecentraler skall tillhöra de ämbetsverk vilkas service de tillhandahåller.

Avvecklandet av häradsämbetessystemet vid ingången av 2008 innebär att man undviker att det uppstår häradsämbeten som inte längre har en enda avdelning. Situationen för ett dylikt ämbetsverk skulle vara besvärlig, ef-

tersom ämbetsverket fortsättningsvis skulle ha uppgifter och förpliktelser, men inga sektoruppgifter och ingen egen ledning. Detta problem undanröjs när häradsämbetena avskaffas. Avsikten är att överföra häradsämbetenas avtal till de ämbetsverk som fortsätter med respektive uppgifter. I samband med detta går avtalen igenom och justeras. Vid behov upprättas nya avtal. Av dessa avtal är hyresavtalen för lokaliteterna de viktigaste.

Propositionens personalkonsekvenser kommer att gälla häradsämbetenas gemensamma personal. Med gemensamma uppgifter vid häradsämbetena arbetar 215 personer, av vilka fem avgår med pension under 2007. Personalen skall överföras till polisinsättningarna, utskökningsverken, åklagarämbetena och magistraterna i enlighet med de stödfunktioner eller sektoruppgifter som personalen sköter. Personal som anställts i tidsbundet arbetsavtalsförhållande eller tjänsteförhållande skall fortsätta sköta sina uppdrag till utgången av den tidsbundna anställningen. Av den gemensamma personalen sköter 161 personer redan nu helt eller delvis sektoruppgifter inom avdelningarna. Uppgifter som omfattas av polissektorn utförs av 147 personer, utskökningssektorn 12 personer - av vilka 8 personers arbetstid till över 50 % utgörs av utskökningsuppgifter - samt åklagarsektorn 2 personer. En särskild arbetsgrupp bereder frågan om överföringen av personalen. De produktivetsbefrämjande åtgärderna som riktar sig till häradsämbetena, liksom produktivetsmålen för dessa, skall, efter överläggningar mellan ministerierna, fördelas i proportion till personalens antal på respektive sektor.

Propositionens ekonomiska konsekvenser hänför sig till häradsämbetets gemensamma anslag. Med detta anslag har man betalat den gemensamma personalens löner, hyran för lokaliteter samt övriga gemensamma konsumtionsutgifter såsom t.ex. kostnaderna för de fasta telefonanslutningarna och personalhälsovården. Anslaget som reserverats för lönerna avser man omfördela till de ansvarssektorer som personalen förflyttas till vid polisinsättningarna, utskökningsverken, åklagarämbetena och magistraterna. Anslagen som används till hyra för lokaliteterna omfördelas i enlighet med de nya hyresavtalen. Anslagen

för övriga löpande utgifter omfördelas enligt reella kostnader.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid inrikesministeriet, Justitieministeriet, finansministeriet, riksåklagarämbetet, länsstyrelserna, landskapsförbunden samt de relevanta fackförbunden har givit sitt utlåtande. Ett avvecklande av häradssambetessystemet med snabbara tidtabell understöddes allmänt. Justitieministeriet och finansministeriet föreslog preciseringar till förslaget. Speciellt bestämmelserna om överföring av personalen har ändrats med anledning av utlåtandena. Länsstyrelserna fäste uppmärksamhet vid att tillgången på notarius publicus tjänster minskar då häradssambetessystemet avvecklas. Generellt kan sägas att det i utlåtandena framställdes önskemål om att tillgängligheten på service bör tryggas.

4 Samband med andra propositioner

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens andra regering skall bl.a. ett arbets- och näringsministerium grundas. Till det nya ministeriet överförs bl.a. inrikesministeriets avdelning för utveckling av regioner och offentlig förvaltning, med undantag av enheten för regional- och lokalförvaltning och KommunIT-enheten, vilka överförs till finansministeriet. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om överföring av vissa uppgifter till finansministeriet och arbets- och näringsmi-

nisteriet, liksom regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 1 § i lagen om statsrådet samt om överföring av vissa uppgifter till arbets- och näringsministeriet, gäller ovannämnda ändringar.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den.

5 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Enligt den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen skall den gemensamma personalen i häradssambetena från och med den 1 januari 2008 överföras till polisinspektörernas, utökningsverkens, åklagarämbetenas och magistraternas tjänst. Överföringen av en tjänst skall inte förutsätta tjänstemannens samtycke om inte tjänsten flyttas till en annan pendlingsregion.

Den överförda personalen skall behålla de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till anställningsvillkoren vid överföringstidpunkten. I fråga om lönen skall dock tillämpas vad som avtalats enligt 8 § i underteckningsprotokollet till tjänste- och arbetskollektivavtalet av den 14 december 2004 om ett heltäckande genomförande av de nya lönesystemen inom statsförvaltningen om lön i vissa övergångssituationer.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägg Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om ändring av lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 14 februari 1992 om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen (126/1992) 4–7 §, av dem 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1239/2006, samt

ändras 1 § 2 mom. och 3 § 1 mom., av dem 3 § 1 mom. sådant det lyder i nämnda lag 1239/2006, som följer:

1 §

Lagen tillämpas på områdesindelningen inom polis-, åklagar- och utökningsväsendet och magistraterna samt, enligt vad som stadgas särskilt, på områdesindelningen inom den övriga statliga lokalförvaltningen.

3 §

Länen indelas i härad med iakttagande av kommungränserna. Statsrådet beslutar om indelningen. Finansministeriet skall av länsstyrelserna begära förslag om indelningen. Länsstyrelserna skall höra respektive kommuner innan förslaget görs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Anställda i tjänste- och arbetsavtalsförhållande som sköter häradssämbetenas gemensamma uppgifter samt motsvarande tjänster överförs när denna lag träder i kraft till polis-inrättningarna, utökningsverken, åklagarämbetena och magistraterna. Om en tjänst inte är vakant kan den överföras till en annan

pendlingsregion endast med tjänstemannens samtycke. Anställda som sköter tidsbegränsade uppgifter övergår till visstidsanställningens slut.

Anställda som överförs behåller vid överföringen de rättigheter och skyldigheter som gäller enligt villkoren i deras anställningsförhållande. Högre avlöning än månadslönen enligt den mottagande organisationens lönesystem garanteras under förutsättning att kravnivån för personens uppgifter i den mottagande organisationen motsvarar minst uppgifterna i den överlämnande organisationen. Personen är i så fall berättigad till ett lönetillägg till beloppet av skillnaden mellan den månadslön som betalas i den överlämnande organisationen och den månadslön som betalas i den mottagande organisationen.

Om de uppgifter som hör till tjänsten ändras väsentligt och tjänsten ersätts med en ny tjänst kan den nya tjänsten tillsättas utan att ledigförklaras.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 3 § i lagen om registerförvaltningen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 15 mars 1996 om registerförvaltningen (166/1996) 3 §, sådan den lyder i lag 956/2006, som följer:

3 §

Enligt vad som föreskrivs särskilt är folkbokföringens och den övriga registerförvaltningens lokala myndigheter magistraterna. Bestämmelser om magistraternas övriga uppgifter utfärdas särskilt. En magistrats verksamhetsområde består av ett eller flera härad. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om magistraternas verksamhetsområden. Genom förordning av finansministeriet utfärdas närmare bestämmelser om magistraternas placeringssort och enheter. Länsstyrelsen bestämmer magistratens namn.

I landskapet Åland sköts de uppgifter som föreskrivs för magistraten av länsstyrelsen, om inte något annat föreskrivs särskilt.

Finansministeriet skall höra länsstyrelsen innan en förordning som avses i 1 mom. utfärdas.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

—————
Helsingfors den 21 september 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Mari Kiviniemi

*Bilaga
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 14 februari 1992 om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen (126/1992) 4–7 §, av dessa 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1239/2006 samt

ändras 1 § 2 mom. och 3 § 1 mom., av dem 3 § 1 mom. sådant det lyder i nämnda lag 1239/2006, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagen tillämpas på organiseringen av polis-, åklagar- och utredningsväsendet och de allmänna förvaltningsuppgifterna samt, enligt vad som stadgas särskilt, organiseringen av andra uppgifter inom den statliga lokalförvaltningen.

3 §

Länen indelas i härad med iakttagande av kommungränserna. Statsrådet beslutar om indelningen. Inrikesministeriet skall av länsstyrelserna begära förslag om indelningen. Länsstyrelserna skall höra respektive kommuner innan förslaget görs.

Föreslagen lydelse

1 §

Lagen tillämpas på *områdesindelningen* inom polis-, åklagar- och utredningsväsendet och *magistraterna* samt, enligt vad som stadgas särskilt, *på områdesindelningen* inom den *övriga* statliga lokalförvaltningen.

3 §

Länen indelas i härad med iakttagande av kommungränserna. Statsrådet beslutar om indelningen. *Finansministeriet* skall av länsstyrelserna begära förslag om indelningen. Länsstyrelserna skall höra respektive kommuner innan förslaget görs.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Anställda i tjänste- och arbetsavtalsförhållande som sköter häradsämbetenas gemensamma uppgifter samt motsvarande tjänster överförs när denna lag träder i kraft till polisrättningarna, utredningsverken, åklagarämbetena och magistraterna. Om en tjänst inte är vakant kan den överföras till en*

annan pendlingsregion endast med tjänstemannens samtycke. Anställda som sköter tidsbegränsade uppgifter övergår till visstidsanställningens slut.

Anställda som överförs behåller vid överföringen de rättigheter och skyldigheter som gäller enligt villkoren i deras anställningsförhållande. Högre avlöning än månadslönen enligt den mottagande organisationens lönesystem garanteras under förutsättning att kravnivån för personens uppgifter i den mottagande organisationen motsvarar minst uppgifterna i den överlämnande organisationen. Personen är i så fall berättigad till ett lönetillägg till beloppet av skillnaden mellan den månadslön som betalas i den överlämnande organisationen och den månadslön som betalas i den mottagande organisationen.

Om de uppgifter som hör till tjänsten ändras väsentligt och tjänsten ersätts med en ny tjänst kan den nya tjänsten tillsättas utan att ledigförklaras.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om registerförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 15 mars 1996 om registerförvaltningen (166/1996) 3 §, sådan den lyder i lagen 956/2006, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Enligt vad som föreskrivs särskilt är folkbokföringens och den övriga registerförvaltningens lokala myndigheter magistraterna, vilka arbetar vid häradsämbetena eller som fristående ämbetsverk. Bestämmelser om magistraternas övriga uppgifter utfärdas särskilt. En magistrat kan sköta uppgifter inom sitt verksamhetsområde också i ett annat härad i länet. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om magistraternas verksamhetsområden. Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas närmare bestämmelser om magistraternas placeringssort och enheter. Länsstyrelsen bestämmer magistratens namn.

I landskapet Åland sköts de uppgifter som föreskrivs för magistraten av länsstyrelsen, om inte något annat föreskrivs särskilt.

Inrikesministeriet skall höra länsstyrelsen innan en förordning som avses i 1 mom. utfärdas.

Föreslagen lydelse

3 §

Enligt vad som föreskrivs särskilt är folkbokföringens och den övriga registerförvaltningens lokala myndigheter magistraterna. Bestämmelser om magistraternas övriga uppgifter utfärdas särskilt. Magistraternas verksamhetsområde består av ett eller flera härad. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om magistraternas verksamhetsområden. Genom förordning av finansministeriet utfärdas närmare bestämmelser om magistraternas placeringssort och enheter. Länsstyrelsen bestämmer magistratens namn.

I landskapet Åland sköts de uppgifter som föreskrivs för magistraten av länsstyrelsen, om inte något annat föreskrivs särskilt.

Finansministeriet skall höra länsstyrelsen innan en förordning som avses i 1 mom. utfärdas.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.